

је била веза с Горким... У тадашњој књижевности није било талента, који би био у стању да оплоди уметност МХАТ-а новим инспирацијама и снажним драмским делима. Утученост и песимизам продиру на његову сцену заједно са позоришним комадима Леонида Андрејева, Семјона Јушкевића, Илије Сургучова. Уметност МХАТ-а у претставама тих комада губи своју реалистичку снагу, закржљава, умртвљује се. Вл. И. Немирович-Данченко био је због тога потпуно у праву када је 1938 године рекао: „Сви смо ми сада потпуно свесни тога, да кад не би било Велике Октобарске Социјалистичке револуције, наша уметност би се изгубила и зарасла у коров“.

Социјалистичка револуција је, пре свега, унела у уметност Художественог театра нови садржај. Пажљиво изучавајући промене, које су настајале у самом животу, глумци Художественог театра заједно са читавим народом ишли су путем усвајања великих идеја социјалистичке епохе, учили су да дубље и потпуније одражавају у свом стваралаштву високе моралне квалитете, које је код совјетских људи развијала Комунистичка партија. Органска повезаност са читавом борбом народа за комунизам, свесна тежња да своју уметност стави у службу социјалистичке отаџбине, страсна непомирљивост у савлађивању свега учмалог, старог, свега онога што омета кретање совјетског друштва ка комунизму, пламена стваралачка љубав према свом хероју — савременику — такве су најважније карактеристичне црте, својствене уметности Художественог театра у периоду после Револуције.

Те црте је лако запазити и у претставама класичних позоришних комада на које се МХАТ у совјетско време увек враћао, покретан тежњом да прикаже прошлост, одражену у тим комадима с позиције комунистичке идеологије. Али нарочито се рељефно испољавају те нове црте у уметности Художественог театра приликом приказивања комада савремених драмских писаца.

У времену после успостављања совјетске власти стално је расло и продубљивало се интересовање МХАТ-а за класичну руску и страну драмску књижевност. У току тих година били су приказани: „Зло од памети“ од Грибоједова, „Ревизор“ и драматизоване „Мртве душе“ Гогоља, „Ујкичин сан“ од Достојевског, седам комада Островског, драматизована „Ана Карењина“ и „Васкрсење“

и комедије „Плодови просвећености“ од Толстоја, „Ујка Вања“ и „Три сестре“ од Чехова, Бајранов „Кајин“, Бомаршеова „Фигарова женидба“, комедије Шеридана и Голдонија, Шекспира и Молиера. Драмска дела Горкога заузимају све веће место у репертоару МХАТ-а. Припремајући комаде „Непријатељи“, „Јегор Буличев“, „Достигајев и други“, „Малограђани“, „На летовању“, Художествени театар је усвајао мајсторство Горкога у давању социјално-политичке анализе, у вештини да оваплоти борбене идеје пролетерске револуције у беспрекорне форме дубоко-реалистичке уметности. И управо у времену после револуције нарочито је био свестран утицај Горкога на Художествени театар.

Средином 20-тих година МХАТ је први пут почео да приказује дела младе совјетске драмске књижевности. Пошто је дао претставу народне трагедије Константина Трењова „Пугачевштина“ у којој је створио слику једног од највећих сељачких антифеудалних ратова у Русији, МХАТ је затим, приликом десетогодишњице Октобарске револуције приказао комад Всеволода Иванова „Оклопни воз 14-69“. Приказивање тог позоришног комада претстављало је почетак новог етапа не само у историји МХАТ-а, већ и читавог совјетског позоришта. Загрејан великим револуционарним осећањима, прожет страсном тежњом сликања револуционарне епохе кроз монументалне и живе ликове, комад „Оклопни воз“ је дао читаву галерију ликова обичних хероја револуционарног партизанског покрета на Далеком Истоку, који су се одликовали таквом уметничком лепотом и изразитошћу, да им је било суђено да заувек остану у летопису стваралачких достигнућа совјетске сцене.

У току следећих година међу писцима чија су се дела приказивала у Художественем театру појавили су се Леонид Леонов, Александар Афиногенов, Александар Корнејчук, Алексеј Толстој, Николај Погодин, Михајил Булгаков, Валентин Катајев, Александар Крон, Борис Лаврењов, Самуил Маршак, Константин Симонов, Анатолиј Софронов. Многи од њих (В. Иванов, К. Трењов, Л. Леонов, М. Булгаков, и др.) појавили су се на свет као драмски писци на мхатовској позорници; други пак, као Н. Погодин или А. Толстој дошли су у МХАТ не с првим својим комадом, али они